

## HISTÒRIA LINGÜÍSTICA DEL CATALÀ

Curs: 2009- 2010	Codi: 28652	Crèdits: 6
Cicle: Primer	Tipus d'assignatura: Obligatoria	Semestre: Primer

### PROFESSOR(S)

[Mila Segarra Neira](#)

### DESCRIPCIÓ GENERAL, OBJECTIUS I REQUISITS PREVIS

La història de la llengua catalana en sentit ampli és l'objecte d'aquesta assignatura. Tant la història dita externa -és a dir, l'evolució dels usos lingüístics amb relació a la història social i cultural del territori català- com la història interna -l'evolució de l'estructura de la llengua (fonètica, morfologia, sintaxi i lèxic).

Els objectius d'aquesta assignatura són els següents:

1. Familiaritzar l'estudiant amb els principis bàsics de la gramàtica històrica del català i fer-li conèixer els principals canvis lingüístics esdevinguts entre el segle IX i el segle XVI.
2. Donar a l'estudiant unes nocions sumàries d'etimologia i d'onomàstica i fer-li conèixer els diccionaris històrics, etimològics i dialectals existents.
3. Fer veure a l'estudiant com es va creant la consciència de l'existència d'una llengua (el nom, el territori, l'*scripta*, la literatura, l'equipament gramatical i lexicogràfic, etc.) en oposició a altres llengües o varietats.

### ESBÓS DEL TEMARI

**1. La formació de la llengua: l'evolució del llatí vulgar al romanç català.** La romanització lingüística: el llatí de la Tarraconense. Llengües en contacte amb el llatí de la Tarraconense: el substrat preromà (iber, cèltic, grec, basc) i el superstrat (germànic, àrab). Les llengües romàniques veïnes del català: mossàrab, occità, aragonès. Altres llengües peninsulars.

**2. La formació del domini lingüístic.** El territori inicial (la Catalunya Vella) i el bicefalisme del català naixent. El nom del territori i el nom de la llengua. L'ampliació del territori (la Catalunya Nova, els regnes de Mallorca, València i Múrcia): repoblació i diversitat lingüística. L'expansió catalana per la Mediterrània: l'Alguer. La frontera lingüística sud-occidental i els seus reajuntaments.

**3. El català i l'escriptura.** El català preliterari i arcaic: els documents híbrids (inventaris, testaments, juraments feudals...); els primers textos íntegres en català (Greuges de Guitard Isarn, Llibre dels judicis, Homilies d'Organyà). La creació de la prosa literària: Ramon Llull, les cròniques. La Cancelleria Reial i l'*scripta* medieval. La continuïtat de l'occità com a llengua poètica.

**4. La llengua catalana entre l'edat mitjana i l'edat moderna.** El Renaixement i la llengua literària. L'aparició de la variació dialectal en els escrits. El nom i la unitat de la llengua. Les modernitzacions d'alguns textos i la consciència de canvi lingüístic. L'interès per la fixació de la llengua: les *Regles d'esquivar vocables* i el *Liber Elegantiarum*.

**5. Secundarització, repressió i redreçament de la llengua (edats moderna i contemporània).** El conflicte lingüístic català-castellà: els usos orals i escrits del català; la castellanització del lèxic; la ideologia lingüística: el llemosinisme; les defenses i apologies de la llengua. La repressió lingüística als segles XVIII i XIX. La recuperació: la Renaixença; la normativització i normalització del català. El retorn de la repressió: la dictadura franquista.

### TUTORIES INTEGRADES

Les tutories estan destinades als estudiants que presentin alguna disfunció amb relació al seguiment normal de la matèria o a aquells que vulguin afermar o ampliar algunes de les qüestions i de les tècniques vistes en les classes habituals i es dedicaran a les activitats següents:

- repassar i aclarir conceptes,
- controlar la lectura de la bibliografia essencial i facilitar-ne la comprensió,
- orientar en la realització d'exercicis i treballs,
- fer exercicis complementaris.

#### **BIBLIOGRAFIA ESSENCIAL**

BASTARDES, J.: *La llengua catalana mil anys enrere*. Barcelona, Curial, 1995.

COLÓN, G.: *El léxico catalán en la Romania*. Madrid, Gredos, 1976.

FERRANDO, A. i M. NICOLÁS: *Panorama d'història de la llengua*. València, Tàndem, 1993.

GARGALLO, J. E.: *Les llengües romàniques*. Barcelona, Empúries, 1994.

LLEAL, C.: *La formación de las lenguas romances peninsulares*. Barcelona, Barcanova, 1990.

*Mapes per a l'estudi de la llengua catalana. Com ensenyar català als adults*, suplement núm. 6 (desembre de 1989).

MARTÍ, J.: *Els orígens de la llengua catalana*. Barcelona, Ediuoc/Pòrtic, 2001.

MORAN, J. i J. A. RABELLA (ed.): *Primers textos de la llengua catalana*. Barcelona, Proa, 2001.

NADAL, J. M. i M. PRATS: *Història de la llengua catalana*. Barcelona, Edicions 62; I (1982): *Dels inicis al segle XV*; II (1997): *El segle XV*.

SEGARRA, M.: "Llengua i escriptura en la societat catalana medieval", *Història de la cultura catalana: l'esplendor medieval (segles XI-XV)*. Barcelona, Edicions 62, 1999, pàg. 125-150.

SEGARRA, M.: "El conflicte lingüístic català-castellà als segles XVI i XVII", *Història de la cultura catalana: Renaixement i Barroc (segles XVI-XVII)*. Barcelona, Edicions 62, 1997, pàg. 167-192.

SEGARRA, M.: "Una llengua d'ús estrictament popular", *Història de la cultura catalana: el Setcents*. Barcelona, Edicions 62, 1996, pàg. 143-162.

#### **FORMA D'AVUACIÓ**

L'avaluació d'aquesta assignatura es basarà en un examen final. Hi haurà la possibilitat de fer un treball voluntari tutoritzat per millorar la qualificació.